

J. J.

Wystawa poświęcona tradycjom techniki polskiej

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 514-515

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Dyskusja skoncentrowała się na problemach dnia dzisiejszego oraz jutrzejszego fabryki i osiedla. Wiele mówiono na temat planowanej rozbudowy zakładu, postulując m. in. jej przyspieszenie. Interesującą propozycję wysunął prof. Różański, który sugerował, aby niedawno powołana do życia Szkoła Inżynierska w Kielcach miała na uwadze potrzeby kadrowe białogońskiej fabryki i utworzyła sekcję budowy pomp. Prof. Różański przypomniał też, że tego rodzaju współdziałanie posiada wzór w tradycji, gdyż Huta Aleksandra stanowiła miejsce praktyk oraz niektórych zajęć dla studentów Szkoły Akademicko-Górnicznej, istniejącej w Kielcach w latach 1816—1826. Ożywioną wymianę poglądów wywołały problemy rozwoju osiedla Białogon, poruszone w referacie dr Góreckiej. Osiedle to zostało niedawno włączone w obręb miasta Kielce i objęte zatwierdzonym w 1966 r. planem miejskiego zagospodarowania. Wypowiedzi dyskusyjne potwierdziły postulat referentki w sprawie bardziej szczegółowego opracowania tego planu w odniesieniu do omawianej dzielnicy. Zgodził się z tym również mgr Jerzy Szmaidel, przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kielcach, który informował zebranych o przewidywanych w najbliższym czasie inwestycjach komunalnych w Białogonie. Podobne stanowisko zajął mgr Andrzej Michałowski, Wojewódzki Konserwator Zabytków, zwracając przy tym uwagę na konieczność zabezpieczenia w planie zarówno odpowiednich warunków życia dla mieszkańców jak i zachowanego do dziś zabytkowego charakteru osiedla. Mgr Michałowski wyraził też pogląd o celowości zorganizowania w zakładzie białogońskim przyzakładowego muzeum.

Na zakończenie obrad uchwalono szereg wniosków, z których większość dotyczyła dalszego rozwoju fabryki. Pozostałe postulowały otoczenie odpowiednią opieką zachowanych obiektów zabytkowych urządzenie wspomnianej placówki muzealnej, wreszcie organizowanie następnych sesji naukowych, które miałyby na celu analizę realizacji planowego rozwoju Kieleckiej Fabryki Pomp oraz osiedla Białogon.

Wszystkie wystąpienia na sesji zostaną opublikowane w specjalnym wydawnictwie okolicznościowym.

Jubileusz białogońskiej fabryki został również uczczony wybiciem pamiątkowego medalu, bardzo udanego pod względem plastycznym. Treść tego medalu nawiązuje do treści jego niejako poprzednika, który ukazał się przed 150 laty z okazji rozpoczęcia produkcji w Hucie Aleksandra. Na obu medalach widnieje wizerunek głównego budynku fabrycznego wraz z pięknym i wymownym hasłem „I kruszcom Polski zajaśniało słońce”.

W uroczystościach jubileuszowych brała udział załoga fabryki, mieszkańcy Białogonu oraz liczni goście reprezentujący środowiska naukowe i zawodowe z Warszawy, Krakowa, Kielc i Śląska. Byli obecni gospodarze województwa kieleckiego z I Sekretarzem KIW PZPR Fr. Wachowiczem na czele, jak również przedstawiciele kierownictwa Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego, którym przewodniczył ówczesny wiceminister Fr. Kaim.

Jerzy Jasiuk

WYSTAWA POŚWIĘCONA TRADYCIOM TECHNIKI POLSKIEJ

11 grudnia 1967 r. została otwarta w Zabrze wystawa *Z tradycji techniki polskiej*, obrazująca w dużym skrócie dzieje postępu technicznego na naszych ziemiach począwszy od okresów prahistorycznych aż do czasów współczesnych. Wystawa miała charakter oświatowy i w pewnym stopniu powtarzała tematykę zapre-

zentowaną w Warszawie w 1965 r. na wystawie *Zabytki i tradycje techniki polskiej*¹. W porównaniu do swego pierwowzoru wystawa w Zabrze uwypuklała szczególnie tradycje techniki na Śląsku.

Organizatorami omawianej ekspozycji były: Muzeum Techniki w Warszawie, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego w Polsce oraz gospodarz lokalu, Muzeum w Zabrzu. Warto zwrócić uwagę, że wystawa zapoczątkowała w tym muzeum cykl imprez o tematyce technicznej. Tematyka ta ma być w przyszłości dominującą w pracach zabrzańskich placówki, istnieją nawet projekty przekształcenia jej z czasem w muzeum poświęcone hutnictwu.

Wystawa była czynna do lutego 1968 r.

J. J.

WYSTAWA POLSKA KSIĄŻKA MORSKA 1512—1967

W Pałacu Opatów w Gdańsku-Oliwie gościła wystawa polskich książek o tematyce morskiej od XVI w. do dzisiaj. Wystawę zorganizowało „Wydawnictwo Morskie” (autorem scenariusza jest kierownik redakcji książek fachowych i naukowych tego wydawnictwa, mgr Stanisław Ludwig) — z okazji 10 rocznicy swego powstania — i Muzeum Morskie w Gdańsku. Trwała ona przez maj i czerwiec 1967 r.

Szczupłość pomieszczeń nie pozwoliła na wyeksponowanie wszystkich zebranych ok. 2700 książek; wystawiono tylko ok. 1800.

Najstarszą książką jest tu *Introductio in Ptolemei cosmographiam cum longitudinibus et latitudinibus regionum et celebriorum* (1512 r.), którego autorem jest Jan ze Stobnicy, „jeden z najwybitniejszych swego czasu ludzi poświęconych nauce” — jak go określił Franciszek Bujak w pracy *Geografia na Uniwersytecie Jagiellońskim do połowy XVI wieku* (1900 r.). Rozdział XI *Introductio* — Jan ze Stobnicy poświęcił oceanom, w rozdziale XIII wyliczył znaczniejsze półwyspy, zatoki i cieśniny.

Wśród morskich książek naukowych i popularnonaukowych XIX w. i pierwszych 18 lat bieżącego stulecia na wystawie znalazły się takie pozycje, jak np. bardzo ciekawe a zapomniane studium oceanograficzne Franciszka Xawerego Tuczyńskiego *Morze. Zjawiska i życie w niem i na niem* (1883—1885), Ottona Krumppla *Ocean i jego tajemnice* (1889), E. Kiernika *Życie w nurtach oceanu* (1910), Kaliksta Rucińskiego *O teorii przyptywu i odpływu morza* (1912), wydany w 1908 r. tom 2 podręcznika *Technik* zawierający dział *Okrętownictwo*, pierwsze polskie naukowe studium z zakresu słownictwa morskiego *Rejestr budowy galeony* (1915) Adama Kleczkowskiego (praca doktorska).

Naukowych i technicznych książek morskich w okresie międzywojennym mamy już wiele. Na wystawie wyeksponowano np. Michała Siedleckiego *Naukowe podstawy racjonalnej gospodarki rybnej na morzu* z 1922 r., Kazimierza Demela *Biologię morza* z 1925 r., J. Jakóbkiewicza *Epidemiologię dżumy na drogach komunikacyjnych* z 1939 r., Kazimierza Bielskiego *Turbiny parowe i zastosowanie ich do napędu statków* z 1929 r., T. Kokińskiego *Gospodarkę maszynową na statkach i racjonalne wykorzystanie paliw* z 1930 r., M. Sasinowskiego *Budownictwo okrętowe* z 1932 r., O. Żukowskiego *Zarys rozwoju okrętów torpedowych* z 1934 r. itd., kilka słowników, na czele ze *Słownikiem morskim polsko-angielsko-francusko-niemiecko-rosyjskim* (6 zeszytów z lat 1929—1936, od zes. 4 pod egidą Polskiej Akademii Umiejętności) itd.

¹ Por. sprawozdanie w nrze 4/1965 „Kwartalnika”, ss. 671—673.